

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ДОСЛІДНИКА
ФОРМУЛЮВАННЯ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
У ДИСЕРТАЦІЯХ ТА ІНШИХ НАУКОВИХ
ПРАЦЯХ ІЗ ПРАВА

Результат –

- ✓ остаточний, кінцевий підсумок якого-небудь заняття, діяльності, розвитку і т. ін.;
- ✓ наслідок якої-небудь дії, якогось явища, процесу;
- ✓ показник чого-небудь;
- ✓ здобуток.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації (ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

При формулюванні таких наукових результатів, що отримані вперше, слід використовувати безособові дієслова доконаного виду (які відповідають на питання «що зроблено?»), зокрема:

- *визначено* (поняття / ознаки тощо);
- *виявлено / з'ясовано / встановлено* (тенденції / закономірності, етапи та ін.);
- *сформульовано* (критерії / поняття / правила / пропозиції / гіпотезу / стандарт тощо);
- *здійснено / проведено* (класифікацію, узагальнення та ін.);
- *запропоновано* (внести зміни до законодавства тощо);
- *доведено / обґрунтовано / аргументовано* (позицію / ідею / думку / зв'язок та ін.);
- *розкрито* (ознаки, механізм, спосіб тощо);
- *висловлено думку про* (походження, розвиток, трансформацію явища / процесу, зв'язок із іншим явищем / процесом);
- *змодельовано / підготовлено* (концепцію, теорію, соціальний портрет тощо);
- *сконструйовано* (кількісно-якісну модель явища тощо).

При формулюванні таких наукових результатів, що є удосконаленими або набули подальшого розвитку, можуть бути використані іменники, зокрема:

- *положення / уявлення щодо...*
- *судження про...*
- *механізм...*
- *критерії...*
- *ознаки...*
- *модель / система / план...*
- *наукове знання про...*
- *теорія / концепція...*
- *класифікація / типологія / систематизація...*
- *визначення поняття...*

Типові помилки при формулюванні наукових результатів:

- надмірний вихід наукових результатів за межі дослідження;
- невідповідність отриманих наукових результатів поставленим у роботі завданням;
- опис процесу отримання наукової новизни, а не її змістовне вираження;
- узагальнене формулювання результатів без конкретизації їх змісту;
- безсистемне перерахування здобутків минулих досліджень;
- надмірне або необґрунтоване запозичення результатів інших галузей знань;
- надмірне ускладнення формулювань новизни через використання спеціальної термінології / іншомовних слів;
- формулювання новизни дослідження у дуже вузьких територіальних, часових межах та ін.;
- дроблення результатів наукового дослідження;
- віднесення до категорії «вперше» визначення поняття, яке уже було сформульовано в нормативних актах або іншими дослідниками;
- наукоподібність результатів.

ЧЕК-ЛИСТ

ЯК НЕ СЛІД ВІДОБРАЖАТИ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

<u>Некоректне формулювання</u>	<u>Коментар</u>
продемонстровано.../ закцентовано увагу.../ наголошено на... / констатовано...	вказані дієслова не відображають наукового внеску автора
<ul style="list-style-type: none">• з'ясовано зміни в законодавстві щодо питання А;• направлено запити до органів влади щодо...	положення не містять нового наукового знання
<ul style="list-style-type: none">• вивчено матеріали 500 кримінальних проваджень / здійснено опитування 1000 респондентів щодо питань ...	положення не містить нового наукового знання (відображено процес дослідження, а не науковий результат)
<ul style="list-style-type: none">• доведено, що Конституція має вищу юридичну силу, ніж Кримінальний процесуальний кодекс України;• встановлено, що незаконне виготовлення наркотичних засобів може відбуватися як із метою збуту, так і без мети збуту;• з'ясовано, що ратифікована Верховною Радою України конвенція «Про захист...» є джерелом права;• обґрунтовано, що права і свободи людини і громадянина, закріплені Конституцією України, не є вичерпними;• встановлено, що норма за ст. 364 КК України, яка передбачає відповідальність за зловживання службовими повноваженнями, є загальною щодо низки інших норм КК України, в яких встановлено відповідальність за спеціальні види зловживання повноваженнями (ст. 132, ст. 145, ч. 2 ст. 149, ст. 154, ст. 173, ч. 2 ст. 191 КК та ін.)	положення не містять нового наукового знання, оскільки є загальновідомими, самоочевид- ними або такими, що передбачені чи впливають із нормативних актів

<u>Некоректне формулювання</u>	<u>Коментар</u>
• уперше визначено поняття корупції як феномена, що	<i>оскільки зазначений термін уже визначений в законодавстві, віднесення цього результату до категорії вперше є недоречним</i>
• уперше визначено ознаки поняття S	<i>результат неконкретизований. Необхідно навести такі ознаки та розкрити їх зміст, щоб продемонструвати авторський внесок у приріст наукового знання</i>
1) уперше з'ясовані фактори соціальної обумовленості кримінального правопорушення F (соціально-економічні, нормативно-правові та кримінологічні); 2) уперше встановлено, що до соціально-економічних факторів соціальної обумовленості кримінального правопорушення F належать ...	<i>виокремлення зазначених положень у самостійні наукові результати в межах одного дослідження утворює штучне дроблення єдиного за змістом наукового результату</i>
• установлено, що сьогодні перед Україною постало завдання вжити заходів для ...	<i>загальна фраза, яка не містить нового наукового знання</i>
• установлено, що поняття А до цього часу не має визначеності у розумінні його сутності та основних ознак	<i>немає приросту наукового знання</i>
• досліджено / вивчено / проаналізовано (питання / чинники / поняття / явище / ознаки...)	<i>описано процес, а не результат. Але можливо, наприклад, так: на підставі дослідження (аналізу) ознак поняття А сформульовано його визначення як...</i>

<u>Некоректне формулювання</u>	<u>Коментар</u>
<ul style="list-style-type: none"> • виявлені особливості жертви правопорушень у сфері А; • класифіковано поняття В; • виявлені ключові проблеми правового регулювання явища С 	<p>некоректним є наведення узагальнених формулювань результатів без конкретизації їх змісту. Натомість можливо, наприклад, так: виявлені особливості жертви правопорушень у сфері А, а саме: вік (25-35 років), стать (переважно чоловіки), професія (переважно робітничі спеціальності) та ін.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • доведена необхідність застосування комплексного підходу при дослідженні питань...; • визначено методологію дослідження 	<p>положення стосуються методології дослідження та не мають самостійної наукової цінності</p>
<ul style="list-style-type: none"> • здійснена оцінка стану наукової розробки проблеми А; • встановлено, що основною проблемою при вивченні М є проблема N; 	<p>положення не мають самостійної наукової цінності</p>
<ul style="list-style-type: none"> • запропоновано закріпити на законодавчому рівні перелік питань, необхідних для правильної кваліфікації злочину за ст. N 	<p>недоречність та нездійсненність пропозиції</p>
<ul style="list-style-type: none"> • набула подальшого розвитку законодавча регламентація інституту співучасті у кримінальному правопорушенні...; • удосконалено перелік обставин, які пом'якшують покарання (ст. 66 КК України) 	<p>нездійсненність наукового результату (науковець не є суб'єктом законодавчого процесу)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • удосконалено судову практику щодо застосування ст. L КПК України 	<p>нездійсненність наукового результату (науковець не є суб'єктом удосконалення судової практики)</p>

<u>Некоректне формулювання</u>	<u>Коментар</u>
• установлені міжнародні стандарти...	<i>нездійсненність наукового результату (міжнародні стандарти встановлює не науковець, а міжнародне співтовариство). Але можливо, наприклад, так: виокремлені міжнародні стандарти...</i>
• запроваджено наукову течію / науковий напрям / наукову школу	<i>перебільшення внеску автора</i>
• висловлено революційну думку / фундаментальну ідею...	<i>перебільшення значення наукового результату, отриманого автором</i>
• зроблена спроба (визначити / встановити ознаки / класифікувати поняття ...)	<i>необґрунтоване заниження значущості власного наукового здобутку</i>

Тест для самоперевірки знань щодо формулювання наукових результатів:

<https://forms.gle/BW61JSdRsYHmbf9c8>

Розробники пам'ятки:

• **Дарина Євтеева**, к. ю. н., старший дослідник, заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, гарант освітньо-наукової програми Інституту з підготовки докторів філософії за спеціальністю 081 «Право». E-mail: evteeva.dar@gmail.com.

• **Андрій Лапкін**, д. ю. н., доцент, доцент Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, стейкхолдер освітньо-наукової програми Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України з підготовки докторів філософії за спеціальністю 081 «Право». E-mail: an.lapkin@gmail.com.

За редакцією Владислави Батургаревої, д. ю. н., професора, директора Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України.